

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., a soudců JUDr. Milana Podhrázkého, Ph.D., a JUDr. Miloslava Výborného v právní věci žalobkyně: **N. I.**, zastoupená Organizací pro pomoc uprchlíkům, se sídlem Kovařská 4, Praha 9, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 11. 2018, čj. OAM-727/ZA-ZA11-ZA19-2018, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 8. 3. 2019, čj. 4 Az 76/2018-37,

t a k t o :

- I. Žalobkyni **se u s t a n o v u j e** zástupkyní pro řízení o kasační stížnosti **Mgr. Naďa Smetanová**, advokátka se sídlem 28. října 1001/3, Praha 1.
- II. Soud **v y z ý v á** žalobkyni, aby ve lhůtě **jednoho měsíce** od doručení tohoto usnesení doplnila prostřednictvím svého zástupce kasační stížnost ze dne 23. 4. 2019 o důvody, pro které napadá v záhlaví označený rozsudek Městského soudu v Praze.
- III. Kasační stížnosti **se p ř i z n á v á** odkladný účinek.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobkyně (dále „stěžovatelka“) podala k Nejvyššímu správnímu soudu kasační stížnost, již brojí proti shora označenému rozsudku Městského soudu v Praze (dále „městský soud“). Tímto rozsudkem městský soud zamítl její žalobu proti v záhlaví uvedenému rozhodnutí žalovaného, kterým bylo zastaveno řízení o udělení mezinárodní ochrany pro nepřipustnost [ve smyslu § 25 písm. i) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále „zákon o azylu“) ve spojení s § 10a písm. odst. 1 písm. b) téhož zákona)]. Podle rozhodnutí žalovaného je na základě čl. 3 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) ze dne 26. 6. 2013, č. 604/2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (dále „nařízení Dublin III“), příslušným státem k posouzení podané žádosti o udělení mezinárodní ochrany Francouzská republika. Stěžovatelka totiž přicestovala společně s manželem 19. 9. 2017 z Taškentu do Paříže, odkud pokračovali 22. 9. 2017 do České republiky.

[2] Současně s podáním kasační stížnosti stěžovatelka požádala o ustanovení zástupce a přiznání odkladného účinku. Návrh na ustanovení zástupce odůvodnila tím, že nemá dostatečné finanční prostředky k zajištění právní pomoci a zastoupení v řízení o kasační stížnosti. Stěžovatelka Nejvyššímu správnímu soudu zároveň zaslala vyplněné *Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech* (dále „potvrzení“), v němž tvrdí nedostatek finančních prostředků. K výzvě soudu zaslala upřesnění svých majetkových poměrů.

[3] Podle § 35 odst. 10 věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), může předseda senátu navrhopateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát. Z uvedeného vyplývá, že účastníku řízení lze ustanovit zástupce tehdy, jsou-li kumulativně splněny dvě podmínky: 1) jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a 2) je to nezbytně třeba k ochraně jeho zájmů.

[4] V nynějším řízení je stěžovatelka osvobozena od soudních poplatků ze zákona. Ve vztahu ke splnění první podmínky pro ustanovení zástupce spočívající v tom, že jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, však nejde o určující skutečnost. Jak Nejvyšší správní soud konstatoval v rozsudku ze dne 24. 8. 2011, čj. 4 Azs 22/2011-46, skutečnost, že stěžovateli svědčí věcné osvobození od soudního poplatku, sama o sobě neznamena splnění jedné z podmínek pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 8 (nyní odst. 10) s. ř. s., pro které je podstatné splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků pro nedostatek prostředků. Soud proto musí pro účely rozhodnutí o ustanovení zástupce posuzovat, zda jsou splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků stanovené v § 36 odst. 3 s. ř. s. (tj. osvobození pro nedostatek prostředků) i v těch případech, kdy se k řízení váže věcné osvobození od soudních poplatků.

[5] Ze stěžovatelkou zasláního potvrzení a dalších podkladů zaslaných na výzvu soudu vyplynulo, že stěžovatelka je vdaná, ani ona, ani její manžel nemají žádné příjmy, neboť jim v tom brání pobytová situace a jazyková bariéra. Stěžovatelka zároveň uvedla, že v České republice porodila mrtvé dítě a nyní je v péči psychiatra, což doložila lékařskými zprávami. I proto tedy nemůže kvůli nepříznivému zdravotnímu stavu a častým návštěvám lékařů o práci usilovat. Stěžovatelka ani její manžel nemají žádný jiný majetek větší ceny, ani žádné příjmy nebo závazky. Jejich měsíční náklady na bydlení činí 11 000 Kč (z toho 9 000 Kč je nájemné a 2 000 Kč poplatky za bydlení), což stěžovatelka doložila podnájemní smlouvou ze dne 31. 3. 2019 a jejich průměrné měsíční náklady na stravování jsou ve výši 3 000 Kč. Stěžovatelka uvedla, že náklady hradí z úspor z prodeje automobilu v zemi původu, za který utržili 6 000 \$ (v přepočtu na české koruny cca 137 500 Kč). Tyto úspory jsou však již téměř vyčerpané, aniž by stěžovatelka uvedla, kolik jim z částky aktuálně zbývá na hrazení životních nákladů.

[6] S ohledem na výše uvedené osobní, výdělkové a majetkové poměry stěžovatelky dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že stěžovatelka splňuje předpoklady pro plné osvobození od soudních poplatků ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s., neboť ani ona, ani její manžel nemají žádné pravidelné příjmy nebo majetek větší hodnoty, přičemž své úspory

pokračování

již téměř utratili. Nejvyšší správní soud podotýká, že stěžovatelka nedoložila výši zůstatku částky našetřené z prodeje automobilu, v celém kontextu její osobní a majetkové situace je však patrné, že jí i přesto osvobození od soudních poplatků přísluší. Nemá totiž žádné jiné příjmy nebo majetek vyšší hodnoty, a s ohledem na zdravotní stav a pobytový režim si ani nemůže zajistit příjmy z výdělečné činnosti.

[7] Co se týče druhé podmínky pro ustanovení zástupce, tj. nezbytnosti zástupce k ochraně práv stěžovatele, řízení o kasační stížnosti je specifické potud, že zastoupení advokátem je podmínkou řízení o kasační stížnosti. V souladu s § 105 odst. 2 s. ř. s. musí být stěžovatel v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. V projednávané věci přitom nebyly zjištěny žádné další okolnosti, na základě kterých by Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že ustanovení zástupce není nezbytně třeba k ochraně práv stěžovatele.

[8] Vzhledem k tomu, že obě podmínky stanovené pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 10 s. ř. s. jsou v případě stěžovatelky splněny, vyhověl Nejvyšší správní soud jejímu návrhu a ustanovil jí k ochraně jejích práv Mgr. Nadu Smetanovou, advokátku se sídlem 28. října 1001/3, Praha 1. Podle informací uvedených na webových stránkách České advokátní komory souhlasí tato advokátka s ustanovováním *ex offio*, zaměřuje se mj. na azylové a cizinecké právo a sídlí v Praze, kde má stěžovatelka bydliště. Stěžovatelčině návrhu na ustanovení Mgr. Viktora Klímy, advokáta se sídlem Melantrichova 477/20, Praha 1, soud nevyhověl, neboť podle informací uvedených na webových stránkách České advokátní komory tento advokát nesouhlasí s ustanovováním *ex offio*. Ostatně stěžovatelka ve vztahu k tomuto advokátovi pouze uvedla, že „je názoru“, že se uvedený advokát zabývá správním právem a má v jeho práci důvěru. Žádné další skutečnosti svědčící ustanovení právě uvedeného advokáta nesdělila.

[9] Jelikož kasační stížnost stěžovatelky neobsahuje náležitosti vyžadované § 106 odst. 1 s. ř. s., v návaznosti na § 103 odst. 1 téhož zákona, neboť v ní chybí údaj o tom, z jakých konkrétních skutkových a právních důvodů stěžovatelka rozhodnutí městského soudu napadá, uložil jí Nejvyšší správní soud, aby tyto nedostatky kasační stížnosti ve lhůtě jednoho měsíce od doručení tohoto usnesení odstranila.

[10] S ohledem na podrobný návrh na přiznání odkladného účinku a tvrzenou specifickou osobní situaci stěžovatelky Nejvyšší správní soud přímo přistoupil k posouzení stěžovatelčina návrhu na přiznání odkladného účinku. Stěžovatelka jej odůvodnila tím, že má v současné době v České republice pobytové oprávnění na základě výjezdního příkazu s platností do 30. 4. 2019, a poté bude předána do Francouzské republiky za účelem provedení řízení o udělení mezinárodní ochrany. Stěžovatelka však není schopna z území České republiky vycestovat, neboť v devátém měsíci těhotenství porodila 12. 3. 2019 mrtvé dítě, z čehož si nese trvalé psychické následky. Dne 1. 4. 2019 byla z rozhodnutí soudu hospitalizována, neboť byla nebezpečná sobě i svému okolí a v důsledku porodu mrtvého dítěte trpěla závažnými psychickými stavy včetně bludů a lucidních stavů, mj. i proto, že již v minulosti jednou potratila a dvakrát se pokusila zabít. K těmto tvrzením stěžovatelka připojila propouštěcí zprávu z porodnice Thomayerovy nemocnice ze dne 14. 3. 2019, lékařskou zprávu z Psychiatrické nemocnice Bohnice ze dne 19. 3. 2019, propouštěcí

zprávu z Psychiatrické kliniky Všeobecné fakultní nemocnice v Praze ze dne 1. 4. 2019 a psychologickou zprávu klinické psycholožky Mgr. M. B. ze dne 20. 4. 2019. Stěžovatelka uvedla, že trpí poruchou přizpůsobení, která vzniká v důsledku akutní těžké stresové reakci nebo pokračujícího traumatu, ke kterým může dojít při významné životní změně. Tato porucha vede ke zhoršení sociálního fungování a narušuje mechanismy úspěšného vyrovnávání se se stresem. Stresovou událostí přitom může být jakákoliv změna životního stylu a návyků. Porucha přizpůsobení se projevuje se např. pocity tísně, depresivní náladou, úzkostí, obavami, pocity neschopnosti vypořádat se s životní situací, výbuchy násilného chování anebo jinými poruchami chování. Tato porucha zpravidla trvá více než 6 měsíců od spuštění.

[11] Stěžovatelka dále poukázala na to, že z uvedených důvodů je nezbytné, aby při sobě měla svého manžela a zůstala na území České republiky, kde si již zvykla a podstupuje zde psychiatrickou léčbu. I z hlediska veřejného zájmu je nutno, aby v této léčbě pokračovala a nebyla nebezpečná sobě a svému okolí. Předání do Francie by přitom způsobilo zásadní zhoršení stěžovatelčina stavu, pravděpodobně by vedlo i k dalšímu pokusu o sebevraždu. Psychologická zpráva ze dne 20. 4. 2019 uvádí, že stěžovatelka potřebuje být ve známém prostředí a není aktuálně v dostatečně dobrém psychickém stavu, aby zvládla přesun do Francie, kde nemá zázemí a kde zažila spíše negativní zkušenosti (vyhrožování, pobyt na ulici). Existuje u ní tak vysoké riziko výrazného zhoršení psychického stavu, dojde-li k jejímu předání do Francie. Je tedy nezbytné, aby se její psychický stav stabilizoval a aby měla možnost se na eventuální změny připravit. Stěžovatelka zdůraznila, že její předání do Francie by ji v tuto chvíli ohrozilo na životě, čímž může dojít k porušení čl. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv. Uvedené skutečnosti nemohly být zohledněny městským soudem, který stěžovatelčin návrh na přiznání odkladného účinku zamítl, neboť k nim došlo až po vyhlášení napadeného rozsudku.

[12] Přiznáním odkladného účinku podle stěžovatelky nebude způsobena újma jiným osobám, neboť se jich takové rozhodnutí nedotýká. Přiznání odkladného účinku nebrání ani důležitý veřejný zájem, a to i proto, že není ve veřejném zájmu umožnit výkon rozhodnutí založeného na zcela jiném skutkovém stavu, než který je zde nyní. Ve veřejném zájmu je naopak léčba stěžovatelky vzhledem k charakteristice jejího psychického onemocnění, a toto břemeno nelze vzhledem k zásadě spolupráce a loajality mezi členskými státy Evropské unie přenášet na Francouzskou republiku. Ve světle nálezů Ústavního soudu ze dne 18. 9. 2014, sp. zn. III. ÚS 2331/14, se promítá povinnost zvažovat, zdali ve státě, kam má být cizinec vydán, nedochází k porušování kritérií upravených v čl. 3 odst. 2 nařízení Dublin III, i do rozhodování o přiznání odkladného účinku. Jeho nepřiznání totiž může mít za následek, že dojde k přemístění stěžovatele na základě vykonatelného rozhodnutí, ačkoliv posléze může kasační soud dospět k závěru, že přemístění není z důvodu nedodržení uvedených kritérií možno. Není-li kasační stížnost zjevně nedůvodná, nelze považovat za dostatečný důvod pro nepřiznání odkladného účinku pouhou skutečnost, že má k přemístění dojít do jiného členského státu Evropské unie, který je na základě nařízení Dublin III povinen meritorně posoudit žádost cizince o udělení mezinárodní ochrany. Stěžovatelka se domnívá, že v případě její kasační stížnosti zjevná nedůvodnost dána není.

pokračování

[13] Žalovaný nesouhlasí s přiznáním odkladného účinku kasační stížnosti stěžovatelky, neboť pro něj nejsou v tomto řízení splněny podmínky upravené v § 73 odst. 2 s. ř. s. Stěžovatelka návrh blíže neodůvodňuje a nelze z něj seznat, v čem spatřuje nenahraditelnou újmu, resp. nepoměrně větší újmu, než jaká může přiznáním odkladného účinku vzniknout jiným osobám, případně převážení újmy hrozící stěžovateli nad veřejným zájmem. Takové ohrožení musí stěžovatelka prokázat, avšak jak z žádosti o udělení mezinárodní ochrany, tak z kasační stížnosti nelze seznat, že by pro ni následky napadeného správního rozhodnutí mohly znamenat nenahraditelnou újmu. Její vycestování do Francouzské republiky za takovou újmu nelze považovat, neboť je v tomto případě aplikováno nařízení Dublin III a Francie je považována za bezpečnou zemi. Stěžovatelka nedoložila, proč by v jejím případě mělo ze strany Francie docházet k jednání neslučujícímu se s řádnou azylovou procedurou. Navíc je nutno zdůraznit, že napadené správní rozhodnutí řeší toliko otázku příslušnosti členského státu Evropské unie, o důvodnosti podané žádosti o udělení mezinárodní ochrany bude rozhodnuto až následně.

[14] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že podmínky pro přiznání odkladného účinku jsou splněny.

[15] Nejdříve je třeba poukázat na mimořádnou povahu odkladného účinku. Podle § 107 odst. 1 s. ř. s. platí, že kasační stížnost nemá odkladný účinek. Nejvyšší správní soud jej však může na návrh stěžovatele přiznat, čímž prolamuje před vlastním rozhodnutím ve věci samé právní účinky pravomocného rozhodnutí krajského soudu, na které je třeba hledět jako na zákonné a věcně správné, dokud není jako celek zákonným postupem případně zrušeno. Přiznání odkladného účinku proto musí být vyhrazeno pro ojedinělé případy specifikované v § 73 odst. 2 s. ř. s. (ve spojení s § 120 s. ř. s.). Podle tohoto ustanovení musí být pro přiznání odkladného účinku naplněny dva základní předpoklady: soud přizná žalobě (kasační stížnosti) odkladný účinek, jestliže (i) by výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly pro navrhovatele nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, a jestliže (ii) to nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem.

[16] Podle citovaného ustanovení soud při rozhodování o odkladném účinku poměřuje závažnost újmy, která může vzniknout stěžovateli nepřiznáním odkladného účinku, a újmy, která může naopak vzniknout jiným osobám přiznáním odkladného účinku. Možná újma hrozící stěžovateli přitom musí být nepoměrně větší, a zároveň nesmí být přiznání odkladného účinku v rozporu s důležitým veřejným zájmem. Vyžaduje se tedy zároveň poměrování hrozící újmy s mírou rozporu přiznání odkladného účinku s veřejným zájmem. Jak již Nejvyšší správní soud dříve judikoval, k tomu, aby kasační stížnosti mohl být takový účinek přiznán, musí navrhovatel v první řadě dostatečně podrobně a určitě tvrdit, že mu hrozí újma nepoměrně větší, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám. Povinnost tvrdit a prokázat vznik újmy má stěžovatel (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 2. 2012, čj. 1 As 27/2012-32, či ze dne 23. 1. 2014, čj. 6 Ads 99/2013-11). Důvody možného vzniku újmy jsou vždy subjektivní, závislé pouze na osobě a situaci stěžovatele; ten tedy musí konkretizovat, jakou újmu by pro něj znamenal výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí a z jakých konkrétních okolností to dovozuje. Oproti tomu zpochybnění přiznání odkladného účinku ohledně pro rozpor s důležitým veřejným zájmem leží na žalovaném (srov.

usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, čj. 52 Ca/2003-144, č. 87/2004 Sb. NSS), zatímco žalobci postačí, bude-li tvrdit, že takový rozpor s důležitým veřejným zájmem nehrozí.

[17] V nyní projednávané věci stěžovatelka zejména namítá, že by výkonem napadeného rozhodnutí městského soudu, resp. žalovaného, došlo k jejímu předání do Francouzské republiky pro rozhodnutí o oprávněnosti žádosti o udělení mezinárodní ochrany, což by mohlo významně zhoršit její už tak závažný psychický stav, jenž se u ní objevil v důsledku porodu mrtvého dítěte v devátém měsíci těhotenství. Nelze přitom souhlasit s žalovaným, že stěžovatelka neodůvodnila nebo neuvedla dostatečně jasně, v čem spatřuje nepoměrně větší újmu, než jaká může přiznáním odkladného účinku vzniknout jiným osobám. S ohledem na její současnou situaci lze jen stěží požadovat, aby postavila najisto, jaká újma jí v případě výkonu napadeného správního rozhodnutí konkrétně vznikne. Lze však předpokládat, že v životní situaci, v níž se momentálně nachází, jí skutečně může výkon tohoto rozhodnutí, na jehož základě může být přemístěna do jiného členského státu Evropské unie, způsobit nenahraditelnou újmu. Možné projevy této újmy (a to včetně možného pokusu o sebevraždu, o níž se stěžovatelka již v minulosti opakovaně pokusila) nejsou vzhledem k jejímu psychickému stavu, který dostatečně doložila odbornými lékařskými a psychologickými zprávami, nijak nepředstavitelné. V nynějším řízení lze tedy z důvodu závažnosti nastalé situace, k níž došlo po vyhlášení napadeného rozsudku městského soudu, akceptovat tvrzení stěžovatelky, které odpovídajícím způsobem doložila. Lze předpokládat, že by změna stěžovatelce známého prostředí, ke které by v důsledku výkonu správního rozhodnutí došlo, měla závažný negativní dopad na její současný stav. Ačkoliv k takové situaci může v budoucnu tak či tak dojít, nebude-li kasační stížnost úspěšná, je nutno brát v tuto chvíli v potaz dvě okolnosti: 1) Stěžovatelčin současný zdravotní stav, u kterého lze do budoucna očekávat stabilizaci a zlepšení, bude-li dodržen léčebný režim, 2) Skutečnost, že pokud by Nejvyšší správní soud rozhodnutí žalovaného zrušil, čímž by odpadl důvod stěžovatelčina předání do Francie za účelem provedení řízení o udělení mezinárodní ochrany, mohla by být v takovém případě podrobena dvěma zásadním změnám prostředí (v případě návratu do České republiky), což by vzhledem k jejímu stavu bylo možno považovat za rizikové. V tomto případě je skutečně nemožné odhlédnout od lidsky tragické situace, v níž se stěžovatelka bez vlastního přičinění ocitla.

[18] Nejvyšší správní soud tak dospěl k závěru, že stěžovatelka na základě uplatněných tvrzení a doložených lékařských a psychologických zpráv dostatečně prokázala, v čem by jí výkon napadeného rozhodnutí žalovaného, resp. její předání do Francie, které lze na základě tohoto rozhodnutí učinit, způsobil závažnou nenapravitelnou újmu. Není přitom zřejmé, že by jiným osobám vznikla přiznáním odkladného účinku relevantní újma. Nic takového neplyne ani z vyjádření žalovaného, který nikterak nezpochybnil tvrzení stěžovatelky v tom směru, že by byl v případě přiznání odkladného účinku ohrožen důležitý veřejný zájem. Z uvedeného důvodu jsou tedy splněny podmínky pro přiznání odkladného účinku ve smyslu § 73 odst. 2 s. ř. s. ve spojení s § 107 odst. 1 téhož předpisu. Odkladný účinek v tomto případě působí nejen vůči rozsudku městského soudu, vůči němuž směřuje kasační stížnost, ale i vůči napadenému rozhodnutí žalovaného (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 12. 2005, čj. 2 Afs 77/2005-96).

pokračování

[19] Zbývá doplnit, že rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku je rozhodnutím dočasné povahy a nelze z něj jakkoli předjímat budoucí meritorní rozhodnutí o podané kasační stížnosti. Usnesení o přiznání odkladného účinku může soud i bez návrhu zrušit, ukáže-li se v průběhu řízení, že pro přiznání odkladného účinku nebyly důvody, nebo že tyto důvody v mezidobí odpadly (§ 73 odst. 5 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

K výroku II.: Nevyhoví-li stěžovatelka této výzvě ve stanovené lhůtě, tj. neodstraní vady kasační stížnosti a v řízení nebude možno pro tyto nedostatky pokračovat, soud kasační stížnost **odmítne** (§ 37 odst. 5 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

V Brně 15. května 2019

JUDr. Petr Mikeš, Ph.D.
předseda senátu